

Interview ter promo van *Sowieso* (2015) (Bas Birker/coach Wim Helsen)

‘Wim kent me goed genoeg om te zien waarover het gaat’

*‘In Nederland is de pure stand-upcomedy dood’, stelde Bas Birker een vijftal jaar geleden vast. Toen zijn relatie gelijkaardige symptomen bleek te vertonen, stak hij resoluut de grens over. In een mum van tijd had hij in alle Vlaamse zalen op het podium gestaan, zij het vooral als (gereputeerde) MC van line-upshows. Met zijn eerste zaalshow *Op weg* wilde Birker nagaan of hij zich ook als soloartiest zou amuseren. ‘Dat was het geval, en dan wil je natuurlijk weer een nieuwe stap zetten.’ Die stap zette hij samen met Wim Helsen, die als coach/klankbord dienstdeed voor Birkers nieuwe show *Sowieso* (vanaf februari 2015).*

Bas: Wim en ik hebben onze vorige show samen getry-out en zo zijn we 10 of 15 keer samen op pad geweest. Ik heb zijn show *Spijtig Spijtig Spijtig* echt zien groeien van niks – pakweg vijf minuten – tot een volwaardige avondshow. We hebben allebei de neiging om uit te weiden, maar vinden wel snel de stam van de tak van de twijg terug. Toch zijn we twee heel verschillende comedians die op een heel uiteenlopende manier aan een voorstelling werken. Dus was ik weleens benieuwd wat een kruisbestuiving zou opleveren.

Wim: Het is echter niet de bedoeling – nooit – om iemand zo te beïnvloeden dat hij meer wordt zoals jij. Een goede comedian brengt een show die een verlengstuk is van wie hij is. Anders krijgt hij het publiek niet mee.

Bas: Mensen mogen na *Sowieso* niet denken: “Ja, je ziet wel duidelijk de invloed van Wim Helsen.” Ik zou nooit een show zoals Wim kunnen maken en vice versa. Ik zou mezelf veel minder amuseren als ik niet zo improviseer en met het publiek in dialoog ga. En uiteindelijk doe ik dit wel voor mijn plezier!

Wim: Op het einde van een zeer geslaagde try-out in Mol bedankte Bas het publiek met de woorden: ‘Jullie hebben de show overgenomen.’ Dat is wat Bas doet gebeuren. Hij geeft de mensen de kans om de show over te nemen, of geeft hen minstens het gevoel dat dat zo is. Maar de comedian moet de touwtjes in handen houden en zorgen dat het grappig blijft.

Bas: Het voelt fantastisch om samen met de zaal een unieke avond te creëren die nooit meer op precies diezelfde manier herhaald zal worden. Daarom heb ik ook zo’n hekel aan in scène gezette improvisatie. Soms merk je dat een comedian via interactie met het publiek spontaan een leuke grap verzint, maar die daarna tachtig shows na elkaar opnieuw brengt, met om het even welk slachtoffer in de zaal.

‘Nu wil ik dat mijn improvisatie aansluit bij wat ik wil vertellen. Dat het verhaal de improvisatie versterkt én omgekeerd.’ – Bas Birker

Maar doet het hak-op-de-takgehalte van je improvisatie en interactie met het publiek soms geen afbreuk aan de coherentie van je show?

Bas: Dat klopt. Soms lijkt het wel anderhalf uur lang MC’en. Dat kan best leuk zijn, maar op een gegeven moment is de inspiratie op en val ik terug op mijn grappen. En dan voelt het publiek te hard: ‘Ho, dit heeft hij gewoon thuis bedacht.’

Wim: Zijn vorige show *Op weg* bevatte heel veel goeie stukken, die op zichzelf goed kunnen werken voor een kwartier of een halfuur, maar op den duur verloor het geheel een beetje aan spankracht.

Bas: En dan moet ik improviseren om mezelf te redden. Nu wil ik dat mijn improvisatie aansluit bij wat ik wil vertellen. Dat het verhaal de improvisatie versterkt én omgekeerd.

Wim: Je hebt wel een bedding nodig, een context. Stel je voor dat Ronaldo, Messi en Ibrahimovic niet bij Real, Barça of PSG spelen, maar gewoon af en toe ergens op een veldje samenkomen om lekker wat balletjes te trappen. Zelfs al spelen ze technisch op hun briljantste, we zouden daar als toeschouwer wellicht geen uren naar blijven kijken. Maar als we op tv zien spelen, in een vol stadion, in een belangrijke Europese match of op het WK, dan worden hun onnavolgbare dribbels veel interessanter om naar te kijken. Als Bas zelf zo'n context toevoegt, dan zullen zijn publiek én hijzelf duidelijker te zien krijgen wat eigenlijk de match is, waar het eigenlijk over gaat.

'De onnavolgbare dribbels van Messi maken veel meer indruk in een topmatch, in een vol stadion. Die context is nodig om het publiek te laten voelen waarover het gaat.' – Wim Helsen

Bas: Het decor van *Sowieso* is daar een mooi voorbeeld van. In een heel mooi raster, met een mooi licht erachter, hangen aan kettingen 48 paar schoenen van mij – allemaal All Stars, want dat is het enige wat ik draag. Die schoenen zeggen dus iets over mij en scheppen een relevante context. Maar dat had ik in eerste instantie zelf niet door. Toen ik na een tiental minuten zei dat ik één paar nog niet had gedragen, merkte ik wel dat het publiek meteen gefascineerd naar dat ene paar zocht. Er ontstond een leuke dynamiek, maar op dat moment had ik geen tijd om daar bij stil te staan.

En toen was het Wim die me erop wees dat ik de kapstok waar ik al een tijdje naar op zoek was, onbewust zelf al had gecreëerd. Nog voor ik het zelf doorhad, wist hij al waarover mijn show moest gaan.

Die inhoudelijke samenhang, daarin schuilt vooral de meerwaarde van Wim. Bovendien kent hij me goed genoeg om te kunnen zien waar het over gaat. Anderzijds zou diezelfde wisselwerking niet ontstaan met iemand die precies hetzelfde denkt en werkt als ik.

Wim: Ik heb inderdaad al gemerkt dat ik anders te werk ga dan veel andere comedians. Veel collega's hebben allerlei leuke stukken en zoeken achteraf een draad waar ze die aan kunnen ophangen. Ik daarentegen weet van bij het begin van het creatieproces waarover ik het wil hebben. Vaak is dat een menselijk probleem dat de hele show samenhoudt. Ik vertrek dus van een draad, of ... een bol. Ja, het voelt eigenlijk meer aan als een bol. Soms wil ik ook weleens gewoon grappige stukjes brengen, maar ik moet altijd kunnen teruggaan naar die bol.

Het is dus niet zo dat je Bas bijstaat in het schrijven van grappen?

Wim: Nee, want daar ben ik wellicht niet eens zo goed in als andere comedians. Maar als ik tijdens zijn show merk dat een grap minder goed heeft gewerkt, dan hebben we het daar achteraf wel over. Vaak is dat in eerste instantie een gevoel. "Tiens, ik voel dat die grap mij zou kunnen doen lachen en toch lukt het niet." Of ik betrap mezelf erop dat mijn aandacht een beetje wegsijpelt. Dan is de volgende stap: hoe komt dat? In die analyse zijn we wel bedreven geworden, net zoals een journalist mettertijd heel veel vaardigheden en kennis oppikt om een beter stuk te schrijven.

Bas: Wij buigen ons eigenlijk nooit met zijn tweeën samen over een grap of een tekst. Zelfs niet over punten of komma's, want die zijn er niet. Ik heb geen tekst, hoogstens een soort setlist met de thema's die ik wil aankaarten. Net zoals een popgroep een playlist heeft en zijn teksten uit het hoofd kent, brengen die kapstoktermen automatisch een woordenstroom met zich mee, omdat ik die zelf verzonnen heb.

In dit vak kun je je niet beter 'met zijn tweeën over een show buigen' dan met één persoon op het podium en één in de zaal. Wim komt niet elke keer kijken, maar als ik een extra stuk heb en ik ben benieuwd naar zijn feedback, dan rijden we er samen naartoe. Onderweg of bij

een hapje of een biertje vertelt Wim me dan wat heeft gewerkt en wat niet. Dát is de essentie van onze samenwerking.

En de zoektocht naar de 'bol', natuurlijk.

Bas: Inderdaad. Wat ik zo knap vind aan Wim, is dat er in zijn shows een bol zit zonder dat hij die ooit echt benoemt. Maar op het einde voel je wel waarover het gaat. Ikzelf vind het bijzonder moeilijk om zo'n bol te creëren, maar tijdens de try-outs is gebleken dat ik bepaalde thema's liever en vaker aankaart dan andere...

Wim: En ik probeer hem te helpen daar de vinger op te leggen.

Bas: Mijn eerste bedoeling was om het te hebben over het feit dat ik mezelf onverschillig vind. Maar intussen ben ik daar al even van verwijderd. Ik ga nog niet te veel verklappen, maar ik pak in *Sowieso* wel vaker dan vroeger uit met gemener, meer provocerende meningen. De show wordt in elk geval minder vrijblijvend en meer persoonlijk dan *Op weg*. Zo ben ik me de voorbije maanden echt aan het opjagen over het apenland België en ik voel de drang om het publiek mee te delen dat ze eigenlijk allemaal achterlijke dwazen zijn. Op donderdag lekker veel zuipen en comedy gaan zien, maar de volgende dag met een kater op je werk zitten en klagen dat je zoveel belastingen moet betalen. En twee weken later klagen omdat je fabriek de deuren sluit omdat de arbeidskosten uit de hand lopen.

Wim: En waar erger je je dan aan? Dat mensen te veel klagen?

Bas: Nee. Dat ze op donderdag op café gaan en comedy gaan bekijken, vind ik natuurlijk een goeie zaak. Waar ik me aan stoor is dat zoveel mensen rechts hebben gestemd, maar nu wel met zijn allen lekker lopen te protesteren dat een rechtse regering zulke rechtse plannen heeft. Alsof ze dat niet hadden kunnen voorspellen, of wat?

'In Sowieso ben ik iets gemener. Ik jaag me steeds meer op in het apenland België en voel de drang om het publiek te melden dat het achterlijke dwazen zijn.' – Bas Birker

Wim: Je probleem is dus eigenlijk dat mensen niet consequent zijn. Dat ze dingen mee beslissen, maar er achteraf over klagen. (*lacht*) Dat is best wel grappig. Omdat volgens mij iedereen dat in zekere mate doet.

Bas: Nee!

Wim: Jawel, jij doet dat ook!

Bas: Neem nu mijn vriendin. Zitten we in de auto, ik rijd. Vraag ik: 'Gaan we hier linksaf of rechtsaf?' Zegt zij: 'Maakt me niks uit.' Dus ga ik rechtsaf. Waarna zij begint te klagen dat ze liever linksaf had gewild.

Wim: Maar dat doe jij nu toch ook?

Bas: Nee!

Wim: Jawel. Wat jij nu doet, is klagen over je vriendin. Terwijl je wel voor haar gekozen hebt! Wie heeft jou ooit gedwongen om voor haar te kiezen?

Bas: Daar heb je wel een punt! (*schatert*)

Wim: Jij kiest net voor zo'n vrouw omdat zij dat soort dingen doet. Een andere vrouw zou jou niet interesseren. Waarom? Omdat jij daar achteraf wilt over kunnen klagen. En dat dan terecht vinden. Als Bas Birker klaagt, dán is het terecht. (*algemene hilariteit*) Nee, die irritatie is heel echt, natuurlijk, maar ze legt iets bloot van jezelf dat jij niet ziet.

Bas: Zie je wat er gebeurt? Dit zijn dus de momenten waarop wij elkaar bestuiven! Want nu ga ik een hele week lopen denken: eigenlijk gaat mijn nieuwe show dus over inconsequentie! En hoe ik met mijn eigen inconsequentie worstel.

Dat is dus wat ik nodig heb: iemand die me erop wijst dat ik ergens moet mee zitten. En daarom is er Wim.